

Rättsavdelningen
Elin Torebring
elin.torebring@socialstyrelsen.se

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över promemorian Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott (Ds 2023:31)

Ert diarienummer Ju2023/02781

Socialstyrelsen lämnar inga synpunkter på förslaget om säkerhetszoner i sig men lämnar följande kommentarer utifrån myndighetens verksamhetsområde.

Övergripande kommentarer

Socialstyrelsen instämmer i att det brottsförebyggande arbetet behöver prioriteras och att det behövs särskilda åtgärder för att vända den negativa utvecklingen.¹ Myndigheten kan dock inte bedöma om inrättandet av en säkerhetszon är en ändamålsenlig åtgärd. Socialstyrelsen vill dock framföra att det saknas ett närmare resonemang om kommunens roll vid inrättandet av säkerhetszoner. Myndigheten vill särskilt lyfta vikten av att polisen samordnar sina insatser med bland annat socialtjänsten. Det är t.ex. också viktigt att det finns resurser från olika myndigheter på plats i en säkerhetszon som kan informera och arbeta förebyggande. I sammanhanget kan därför nämnas att ett beslut om att inrätta en säkerhetszon kan påverka socialtjänstens arbete på så sätt att socialtjänstens resurser för t.ex. förebyggande arbete kan behöva omprioriteras till att utföras i säkerhetszonen.

Mot bakgrund av att arbetet med säkerhetszoner förutsätter en nära samverkan med kommunen skulle även förtroendet för socialtjänsten kunna påverkas. Om förslaget genomförs är det därför viktigt att följa upp och utvärdera hur arbetet med zoner faller ut.

¹ Se Ju 2022:J.

5.3.2 Ingripande mot barn

Socialstyrelsen instämmer i att det är angeläget med åtgärder som motverkar att barn utnyttjas av de kriminella nätverken. Som lyfts i promemorian löper barn som utnyttjas för dessa ändamål stora risker för sin utveckling, liv, hälsa och trygghet.

Om förslaget om inrättande av säkerhetszoner genomförs instämmer Socialstyrelsen i att de särskilda befogenheterna i en säkerhetszon ska få användas mot barn. Det finns annars en risk för att vuxna i större utsträckning ger barn uppdrag att bära vapen och att utföra skjutningar och sprängningar inom säkerhetszonen. (s. 114). Socialstyrelsen vill dock särskilt understryka vikten av att ett beslut om kroppsvisitation eller husrannsakan som direkt eller indirekt rör ett barn fattas med särskild omsorg om barnet och att barnets rättigheter enligt bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter respekteras. (s. 115). Av promemorian framgår att det i vissa fall kan vara lämpligt att kontakta barnets vårdnadshavare om ett barn kroppsvisiteras. (s. 115). Socialstyrelsen saknar dock ett närmare resonemang om i vilka fall det kan anses vara lämpligt att informera vårdnadshavare. Socialstyrelsen anser att barnets vårdnadshavare som utgångspunkt alltid behöver kontaktas efter att ett barn visiterats, oavsett om något farligt föremål hittats, bland annat för att kunna möta och stödja barnet då en visitation kan upplevas integritetskränkande och traumatisk för ett barn och få negativa konsekvenser för barnet även på längre sikt.

Om förslaget genomförs bedömer Socialstyrelsen, mot bakgrund av vad som anförts i ovanstående stycke, att det kommer finnas ett behov av att Polismyndigheten utarbetar rutiner eller arbetssätt för hur de ska gå tillväga vid ingripanden som direkt eller indirekt rör ett barn.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Pär Ödman. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Sabina Orstam och enhetschefen Mariana Näslund Blixt deltagit. Juristen Elin Torebring har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Pär Ödman

Elin Torebring